

Огляд змін і новацій у законодавстві: січень 2026

Верховна Рада прийняла Закон «Про академічну доброчесність»

Закон України «Про академічну доброчесність» передбачає:

- визначення змісту академічної доброчесності через базові цінності — чесність, довіра, повага, справедливість, відповідальність, стійкість і рішучість;
- встановлення принципів і правил академічної доброчесності, обов'язкових для всіх учасників освітнього процесу на всіх рівнях освіти;
- окреслення основних механізмів забезпечення академічної доброчесності в освітній та науковій діяльності;
- визначення видів порушень академічної доброчесності, засад академічної відповідальності та основних видів санкцій за такі порушення;
- регулювання процедур реагування на порушення академічної доброчесності, з урахуванням особливостей відповідальності здобувачів освіти, керівників закладів освіти;
- внесення змін до законодавства України, необхідних для системного та збалансованого впровадження академічної доброчесності на всіх рівнях освіти та в науковій діяльності;
- чітке розмежування питань академічної доброчесності та захисту авторських і суміжних прав, які регулюють різні суспільні відносини;
- припинення практики написання навчальних і наукових робіт на замовлення, у тому числі шляхом заборони відповідної реклами та посередницької діяльності.

Притягнення до академічної відповідальності керівника закладу освіти — це підстава для його звільнення в день набрання чинності рішенням уповноваженого суб'єкта про накладення санкції за порушення академічної доброчесності.

Академічна відповідальність осіб:

- заборона претендувати на присвоєння педагогічного (вченого) звання протягом року з дня набрання чинності рішенням про накладення санкції;
- позбавлення педагогічного звання та кваліфікаційної категорії;
- позбавлення нагород, відзнак, почесних звань, які присуджені (присвоєні) закладом освіти, науковою установою.

Дисциплінарна відповідальність осіб:

- догана;
- звільнення із закладу освіти.

КМУ розширив умови зарахування стажу для надбавки за вислугу років педагогам

КМУ ухвалив постанову, якою вніс зміну до пункту 4 Порядку виплати надбавок за вислугу років педагогічним та науково-педагогічним працівникам, затвердженого постановою КМУ від 31.01.2001 № 78. Зміна стосується умов, за яких певні періоди педагогічної діяльності враховують при нарахуванні надбавки за вислугу років.

До стажу педагогічної роботи для виплати надбавки можуть зараховувати місяці викладацької роботи, яку педагог виконував за кордоном у суб'єктах освітньої діяльності, якщо така робота:

- обсягом не менше ніж 180 годин на рік;
- підтверджена договором (контрактом) чи іншими документами, що підтверджують стаж;
- здійснювалася за межами України (за винятком держав-агресорів та країн із секторальними санкціями) у період воєнного стану або протягом одного року після його припинення.

Постанова чинна з 1 січня 2026 року.

Послуги у сфері психічного здоров'я тепер надаватимуть онлайн

КМУ постановою від 03.12.2025 № 1604 затвердив Порядок надання послуг у сфері психічного здоров'я з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (далі — Порядок № 1604).

Документ визначає, які саме послуги можуть надавати — від консультацій до оцінювання стану та супроводу. Громадяни зможуть отримати фахову підтримку психічного здоров'я не лише під час особистого візиту, а й дистанційно — через відео- чи аудіозв'язок або інші безпечні цифрові рішення — незалежно від їхнього місця проживання. Онлайн-послуги мають такі ж вимоги до безпеки, якості, конфіденційності та професійності, що й традиційні консультації.

За допомогою інформаційно-комунікаційних технологій можуть надавати: психосоціальні та психологічні послуги, послуги з психотерапії та психологічної реабілітації.

Порядок № 1604 також визначає випадки, коли онлайн-допомогу не надають або припиняють. Це стосується ситуацій, коли людина перебуває в невідкладному стані або не може продовжувати комунікацію онлайн, є загроза її життю чи здоров'ю. У таких випадках фахівець радить звернутися по очну допомогу або перенаправляє до іншого спеціаліста.

Порядок № 1604 набере чинності з дня, коли введуть у дію Закон України «Про систему охорони психічного здоров'я в Україні» від 15.01.2025 № 4223-IX, — 7 лютого 2026 року.

МОН визначило вимоги до програм підвищення кваліфікації та супервізії педагогів у межах експериментального проєкту

МОН затвердило Порядок установлення відповідності програм підвищення кваліфікації та/або супервізії педагогічних працівників умовам Порядку реалізації експериментального проєкту щодо закупівлі послуг із підвищення кваліфікації та супервізії педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти.

Документ визначає єдині вимоги та критерії до розроблення таких програм різними суб'єктами підвищення кваліфікації в межах реалізації експериментального проєкту.

МОН затвердило план підготовки до впровадження ДПА у формі ЗНО для базової середньої освіти з 2029 року

План заходів щодо поетапної підготовки до впровадження з 2029 року державної підсумкової атестації осіб, які завершують здобуття базової середньої освіти, у формі зовнішнього незалежного оцінювання визначає основні завдання УЦОЯО, РЦОЯО, органів управління освітою, закладів — учасників апробації на 2026—2028 роки. Це, зокрема, проведення апробацій завдань і моделей ДПА у формі ЗНО з різних освітніх галузей.

Керівникам органів управління освітою доручено сприяти реалізації апробацій.

Оголосили дату та порядок проведення четвертого етапу XVI Міжнародного мовно-літературного конкурсу імені Тараса Шевченка

МОН у листі повідомило, що четвертий етап XVI Міжнародного мовно-літературного конкурсу учнівської та студентської молоді імені Тараса Шевченка відбудеться дистанційно 12 лютого 2026 року о 10:00. Пробну роботу учасників організують з 10:00 9 лютого до 20:00 10 лютого 2026 року. Участь у пробній роботі добровільна.

Лист також містить алгоритми дій для організаторів і учасників конкурсу, акцент на дотриманні безпекових заходів у період воєнного стану та рекомендації щодо забезпечення технічних умов для учасників. Участь у четвертому етапі беруть по три переможці другого / третього етапів у кожній категорії відповідно до рейтингу.

МОН пояснило, чи присвоюють кваліфікаційні категорії педагогам за посадами без категорій

МОН надало роз'яснення щодо атестації педагогічних працівників, посади яких не передбачають присвоєння кваліфікаційних категорій. За результатами атестації таким педагогам кваліфікаційні категорії не присвоюють, натомість атестаційна комісія може визнати відповідність займаній посаді та рекомендувати встановлення тарифного розряду відповідно до законодавства.

Положення про атестацію педагогічних працівників не регулює питання оплати праці, встановлення надбавок і доплат. Їх здійснюють за нормами законодавства з оплати праці.

Підвищення посадового окладу за педагогічне звання зберігається лише на період роботи на посаді, на якій це звання було присвоєно. У разі переходу на іншу аналогічну посаду таке підвищення зберігається до чергової атестації.

УЦОЯО затвердив Правила проходження незалежного тестування учасників сертифікації педагогічних працівників у 2026 році

Правила визначають порядок і умови, за яких педагогічні працівники проходять незалежне тестування в межах сертифікації.

У документі:

- визначено процедуру допуску, перебіг тесту й технічні вимоги до проведення тестування;
- прописано вимоги до поведінки учасників під час тесту, дотримання інструкцій і правил безпеки;
- встановлено процедуру оприлюднення результатів і можливість подання апеляцій;
- визначено порядок ознайомлення з тестовими матеріалами, графіком і місцями проведення тестування;
- передбачено механізм оприлюднення правил у кабінетах учасників на сайті УЦОЯО.

МОН планує впровадити нову модель оплати праці педпрацівників

МОН розробило проєкт постанови КМУ «Деякі питання оплати праці педагогічних і науково-педагогічних працівників», який пропонує реалізувати перший етап підвищення заробітної плати педагогічних працівників із 1 січня 2026 року на 30%. Після погодження проєкт подадуть на розгляд КМУ.

Для підвищення заробітних плат педагогічних працівників із 1 вересня 2026 року заплановано, зокрема, вдосконалити структуру оплати праці за однією з моделей, яку розробить МОН. Тому воно планує розпочати комунікацію з учителями, директорами шкіл, представниками профспілкових організацій, органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади щодо важливості впровадження нової моделі оплати праці.

МОН наголосило, що нова модель оплати праці жодним чином не вплине на вже ухвалене рішення щодо підвищення заробітних плат педагогічним працівникам, передбачених Законом України «Про Державний бюджет України на 2026 рік».

Заклади освіти оновлюватимуть документи з урахуванням термінології безбар'єрності

Проєкт Національного стандарту державної мови «Термінологія безбар'єрності» — документ для оновлення мовних підходів у державному управлінні, освіті, культурі та медіа. Стандарт містить близько 100 термінів, які враховують правові, соціальні, архітектурні та медичні аспекти, і сприятимуть погодженій, сучасній та етичній мовній практиці.

Впровадження стандарту дасть змогу оновити навчальні програми, підручники та внутрішні документи закладів освіти й усунути зас-тарілі чи некоректні формулювання. Це має допомогти формувати безбар'єрне середовище в освіті та інституціях, виховувати взаємоповагу й прийняття різноманіття.

Уніфікація української термінології в сучасних умовах глобалізаційних викликів і швидкого поширення цифрових технологій — це надважливий етап розвитку національної мови, оскільки якого не можуть перебувати відповідальні громадяни.

17 грудня 2025 року завершилося громадське обговорення. Чекаємо на затверджений документ.

Джерело: <https://edirshkoly.expertus.com.ua/10028331>